

Burmanlaan 71

Adres	Burmanlaan 71
Plaats	Wassenaar
Naam object	Wethouder Huibregtseschool met vlaggenmast
Kadaster	B 10923
Typologie	school
Complex	nee
Beschermd gezicht	nee

De bescherming strekt zich uit over het schoolgebouw met de vlaggenmast. De later toegevoegde verdieping van de achtervleugel is in stijl en deelt in de bescherming. Dit geldt niet de vernieuwde kozijnen.

Inleiding

In 1955 door de architect C.M. van Moorsel Pzn. (1892–1962) ontworpen en in 1956 voltooid SCHOOLGEBOUW met VLAGGENMAST, in de gecombineerde stijl van de Delftse School en Het Nieuwe Bouwen. In 1965 is de achtervleugel opgehoogd met een verdieping, op dezelfde wijze uitgevoerd als de verdieping van de voorvleugel. De school kwam tot stand na een werkbezoek van Wassenaarse wethouders (waaronder wethouder van onderwijs K. Huibregtse) in Culemborg. Dit bezoek vormde de opmaat voor een opdracht aan twee architecten, behalve Van Moorsel, ook Ir. J.B. baron van Asbeck. Van Moorsel genoot landelijke bekendheid vanwege zijn bouwwerken, maar ook vanwege zijn rol in het na-oorlogse architectuurdebat. Daarin toonde hij zich, onder andere vanuit zijn functie als hoofdredacteur van het Rooms Katholiek Bouwblad, een tegenstander van Het Nieuwe Bouwen, de stroming die in deze periode sterk dominant was. Binnen dit debat vertegenwoordigen de architecten van Rooms Katholieke signatuur, waaronder ook de bekende Kropholler meer de traditionele lijn, gekenmerkt door een bewust en zichtbaar gebruik van baksteen. De vensters zijn daarbij gevelopeningen in het metselwerk, in plaats van onderdelen van niet-dragende wanden.

Van Moorsel ontkwam als traditionalist echter niet aan de nieuwe tendensen in de Nederlandse scholenbouw van na de Tweede Wereldoorlog. Deze tendensen waren al daarvoor in gang gezet, door de architecten van Het Nieuwe Bouwen.

Het meest beroemde voorbeeld is wel de Amsterdamse Openluchtschool voor het gezonde kind van J. Duiker uit 1929–1930. Ook in Amsterdam verscheen in 1950 het rapport van de gemeentelijke studiec commissie voor de bouw van nieuwe scholen voor het kleuteronderwijs en het lager onderwijs. De titel was *Het nieuwe Schoolgebouw voor kind en gemeenschap*. Landelijk resulteerde de bijeenkomsten van de Studiec ommissie voor Scholengebouw in 1953 in een publicatie van de VNG, *De nieuwe school voor het lager onderwijs*. De kern van de boodschap was dat het kind niet meer alleen klassikaal, via éénrichtingverkeer onderwijs zou krijgen, maar zich ook via zelfwerkzaamheid zou ontplooien. Niet alleen in rijen, maar ook in groepjes. Licht, lucht en ruimte waren, net als in Het Nieuwe Bouwen, daarbij kernbegrippen. De corridorschool waarbij alle lokalen aan de gang gelegen zijn maakte plaats voor scholen met lokalen die aan beide zijden direct daglicht ontvingen. In Amsterdam resulteerde deze nieuwe inzichten in een aantal scholen op H-vormige plattegrond. Zo ook het ontwerp van Van Moorsel voor de Wethouder Huibregtsseschool. De H-vormige plattegrond met in de poten van de H de lokalen – die aan beide zijden licht ontvangen – is direct te herleiden tot de modernistische uitgangspunten. In zekere zin is zelfs sprake van verbetering van het type. Doordat de poten uitwaaiëren is sprake van een maximale lichttoetreding. Het uitwaaiëren of uitbuigen kan echter ook worden gezien als een esthetisch, plastisch effect. Bouwtechnisch is de maximale lichttoetreding mogelijk door de toepassing van beton en glas, de materialen van Het Nieuwe Bouwen bij uitstek. Echter, in architectonische uitwerking draagt het ontwerp duidelijk de signatuur van de traditionele Delftse School. De strakke vormgeving van de klaslokalen en de lichte wanden contrasteert met het gebogen gemetselde front, waarin traditionele vensters opgenomen zijn. Het zijn met name deze contrasten die het symmetrische ontwerp verlevendigen. Daarmee is de school een bijzonder element als neerslag van een karakteristieke en persoonlijke opvatting van de architectuur in de wederopbouwperiode, in het hart van een wederopbouwwijk.

Tot het ontwerp behoort ook de vlaggenmast, op een expressief vormgegeven voet. De school neemt om bovengenoemde redenen een belangrijke plaats in, in het oeuvre van Van

Moorseel. Andere belangrijke ontwerpen van zijn hand zijn de sanatoria in Bilthoven (1935 met B.J. Koldewey) en Breda (1950). In Wassenaar ontwierp hij onder andere nog de woningen aan de Zonneveldweg 1-85. In 1985 is de school verbouwd waarbij enkele karakteristieke elementen verdwenen zijn.

Zo zijn de vensterindeling en de entree gewijzigd en is aan de achterzijde in de oksel met de uitbouw een kleine, ontsierende aanbouw geplaatst (ketelhuis 1985).

Stedenbouwkundige context

De school is gesitueerd binnen de stedenbouwkundige uitleg van Wassenaar zoals ontwikkeld vanaf de jaren dertig tot en met de wederopbouwperiode. Vanaf de ganzenvoetachtige ontsluiting vanaf de Rijksstraatweg waaiert – van oost naar west – ook de bouwblokstructuur uit. Het stedenbouwkundig plan, zoals in eerste instantie ontwikkeld door Dudok (vanaf 1929) en later voltooid door het bureau Froger voorzag aanvankelijk in gesloten bouwblokken, uitsluitend laagbouw. Via half-open blokken gaat de structuur over in de kenmerkende stedenbouwkundige uitleg van de wederopbouwperiode (en later): strokenbouw en hoven en haken. De haakvormige hoogbouw aan de Zijlwating – een bestaand landschappelijk element dat binnen het uitbreidingsplan geïncorporeerd is – vervult binnen de uitleg een centrale rol. Voor de gehele periode geldt dat de groenstructuur dominant is. De school is beeldbepalend binnen de groene wig, die de verbindingszone vormt tussen de wederopbouwperiode en de jaren dertig. Binnen deze wig, die grenst aan de centrale kanaalzone met de hoogbouw, is ook de St. Josephkerk. School en kerk, maar ook de winkels tegenover de kerk, vormen aldus een centrale (groene) kern binnen het uitbreidingsplan. Stilistisch vertonen de bouwwerken een staalkaart van de opeenvolgende stijlen binnen de wederopbouwperiode.

De school is gesitueerd op een rechthoekig groen kavel, aan drie zijden omringd door straten en aan één zijde door de Zijlwating en binnen zichtafstand van het kerkgebouw.

De aansluitende parkaanleg van de groene wig is – kenmerkend voor Wassenaar – meer in lijn met de landschappelijke aanleg van de landgoederen zoals door Zocher ontworpen, dan met de tuin- en landschapsarchitectuur van de wederopbouwperiode. Een opvallend element binnen de plantsoenaanleg rondom de school is dan ook de landschappelijke waterpartij in directe nabijheid van de kaarsrechte loop van de Zijlwating. De school heeft aan alle zijden ruimte. De bebouwing rond de (stenige) speelplaats, waaronder de mee-ontworpen berging voor rijwielen, doet de groene omgeving echter minder sterk uitkomen. De andere bebouwing wordt gevormd door een vrijstaand gymnastieklokaal met een sportveld. De school is alzijdig ontworpen, maar de beeldbepalende, concave voorgevel is die aan de Buurmanlaan. Hierop is vanuit de Clematislaan een lange zichtlijn.

Hoofdopzet en constructie

De plattegrond is een H-vorm met de beide poten van de H naar buiten gebogen. Als de rechterpoot van de H aan de straat is gelegen, dan telde de linkerpoot oorspronkelijk maar één bouwlaag. In 1965 is deze poot opgehoogd waardoor de symmetrische indeling van de school duidelijker gearticuleerd werd. De ophoging is plaatselijk zichtbaar in het metselwerk. In beide vleugels zijn vier lokalen op de begane grond en vier op de verdieping. In de dwarsbalk van de H-vorm – tussen de poten met de lokalen – is de centrale hal, opgetrokken tot de hoogte van de beide bouwlagen. In deze as is tevens de hoofdingang met daarboven de kamer van het hoofd en aan de andere zijde een uitbouw (eveneens opgehoogd met een bouwlaag, maar minder hoog dan de lokalen) met daarin onder andere de opslag van de leermiddelen en de oorspronkelijke verwarmingsinstallatie. In de oksels van de H-vorm zijn de toiletgroepen.

De klaslokalen en de aula zijn transparant, de overige ruimtes tamelijk massief. De aula is onder een plat dak, de vleugels en de lage uitbouw onder flauw hellende zadeldaken. Aan de zijde van de lage uitbouw is een hoge gemetselde schoorsteen.

Architectonische uitwerking

De lokalen zijn op te vatten als glazen dozen tussen het metselwerk (Noords verband) van de kopse gevels, de plinten en de functionele ruimtes. Het metselwerk is ruw gevoegd met in de kopse gevels enkele uitgemetselde stenen.

De vensters zijn door betonnen stijlen in drieën gedeeld, het middelste raam breder. Binnen de ramen is een vlakverdeling in U- en (omgekeerde) L-vormige vierkanten (1985). Tussen de begane grond en de verdieping is de borstwering bekleed met kantsteens geplaatste, ongevoegde natuurstenen metselstenen (afwijkend ten opzichte van de bouwtekening). De raampartijen worden beëindigd door een overkragende, ojief geprofileerde kroonlijst, welke niet wordt doorgezet over het metselwerk (dus voornamelijk een sierende functie). Wel steekt tussen de uitgemetselde hoekpijlers van de kopse gevels de geprofileerde lijst van de overkapping uit. Aan de andere zijde van de lokalen zijn in het metselwerk de w.c.-raampjes opgenomen.

De representatieve voorgevel van de school wordt bepaald door het gemetselde vlak tussen de klaslokalen. In dit vlak is de taps toelopende ingangsportiek opgenomen, geheel omlijst en bekleed met natuurstenen metselstenen (in verband).

De getoogde portiek wordt beëindigd door een rollaag. Ook de beide flankerende vierruits vensters, eveneens getoogd en voorzien van lekdorpeltegels, worden door een rollaag beëindigd. Op de verdieping zijn vier van dergelijke vensters, de twee middelste van de kamer van het hoofd, wat dichterbij elkaar. Oorspronkelijk (voor 1985) waren de vensters ook aan de onderzijde getoogd. Het geveldeel als zodanig wordt recht beëindigd met een kleine verhoging, kwarthol aangezet, in het midden. Hierop is een betonnen juk voor de schoolbel geplaatst.

Aan de achterzijde van de dwarsbalk is de gemetselde en opgehoogde uitbouw onder een overkragende kap met een nauwelijks geprofileerde lijst. Op de begane grond is op het westen een deur temidden van twee eenvoudige vensters en op het oosten twee kleinere vensters en een wat groter exemplaar, eveneens eenvoudig. Op de verdieping zijn getoogde vierruits vensters opgenomen. Deze zijn ook in het metselwerk van de achtergevel opgenomen, aan weerszijden van de uitbouw. Ook hier is de toogvorm aan de onderzijde verdwenen. In de oksel van de nieuwe uitbouw is de uitgemetselde schoorsteen. Deze steekt uit boven de kap van de klaslokalen.

Net als de lokalen is ook de centrale hal een glazen doos, gevat tussen het metselwerk van de plint en de voor- en achtervleugels. De gemetselde bovenrand is in visgraatverband, de borstwering op de verdieping (voor zover niet in glas uitgevoerd) in plaatwerk. De stijlen die de hal in vijf vlakken verdelen zijn in beton. De overkragende dakrand is ook hier olijf geprofileerd. De tussenliggende vensterverdeling is als in de lokalen (1985). Aan de westelijke zijde is in de middelste travee een sluis opgenomen, een entree onder een luifel.

Op het voorterrein, aan de Burmanlaan, is een vlaggenmast in een ontworpen betonnen driepoot. Aan de bestrating naar de hoofdingang is in meer recente tijden een kunstwerk geplaatst van een spelend kind.

Interieur

In het interieur is met name de vide met de galerij een opvallend ruimtelijk element. Deze vide wordt door middel een half hoge open ijzeren balustrade, met kruisvormen, afgeschermd. De trappen naar de galerij en de bovengelegen ruimtes zijn half open en komen uit op de aula. Het trappenhuis aan de voorzijde is uit de bouwtijd, dat aan de achterzijde uit de bouwtijd van de ophoging. Beide trappenhuisen zijn afgewerkt met donkere natuurstenen plavuizen, net als de vloeren van de centrale ruimtes in de lengte-as van het gebouw. De vloeren van de halletjes hiernaast zijn met meanderende zwart-witte tegels gesierd.

Redengevende omschrijving

De Wethouder Huibregtsschool met vlaggenmast uit 1956 naar een ontwerp van C.M. van Moorsel Pzn. is van algemeen belang vanwege:

- architectuurhistorische waarde als kenmerkend voorbeeld van een schoolgebouw in de wederopbouwperiode, waarbij de nieuwe inzichten aangaande onderwijs in de plattegrond en in de architectonische uitwerking zijn af te lezen;
- architectuurhistorische waarde op grond van de duidende plaats van het ontwerp in het oeuvre van de landelijk bekende architect Van Moorsel, waarbij functionalistische tendensen en Delftse School-kenmerken cumulatief zijn toegepast;
- stedenbouwkundige en ensemblewaarde vanwege de dominante ligging binnen de binnen de uitbreiding van Wassenaar, in samenhang met de St. Josephkerk binnen de centrale, groene kern;
- cultuurhistorische waarde vanwege de bijzondere wijze waarop de architect op antithetische wijze het contemporaine architectuurdebat in het schoolontwerp tot uitdrukking doet komen;
- Het pand is gaaf in hoofdvorm en in detaillering voor wat betreft het exterieur, met uitzondering van de vensterindeling en de overige aanpassingen uit 1985;

Literatuur

Tjeerd Boersma e.a. (red.), *Nederland naar school, Twee eeuwen voor een veranderend onderwijs*, Rotterdam 1996.

Het nieuwe schoolgebouw voor kind en gemeenschap, rapport van de gemeentelijke studiecmissie voor de bouw van nieuwe scholen voor het kleuteronderwijs en het lager onderwijs te Amsterdam, april 1950.

De nieuwe school voor het lager onderwijs, rapport van de studiecmissie voor scholenbouw, ingesteld door het Nederlands congres voor openbare gezondheidsregeling, VNG 1953.